

הַכֶּתֶר וְהַקְדוּשָׁה

סֵפֶר
זוהר
הַקְדוּשָׁה

עִם פֶּאֶר
הַכֶּתֶר וְהַקְבֹּד

זוהר לפרשת שלח

מדרות קרן סללי ברמה

אֵיךְ לִקְרֹא שֶׁבְּמִשְׁמַרְתֵּי הַתּוֹרָה

כִּי יִבְרָא הַמֶּלֶךְ הַמְּבֹרָךְ

גדלותם של בני ישראל

‘וְעַתָּה יִגְדַל נָא כַּח אֲדֹנָי’ (במדבר יד יז). **רַבִּי אַחָא וְרַבִּי יוֹסִי אָמְרִי, וְזָכְאֵי אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל מְכַל עֲמִין דְּעַלְמָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵרְעֵי בְּהוּ, וְאֲתַכְנֵי בְּהוּ, וְאֲתַפְּאֵר בְּהוּ. דְּהָא עַלְמָא לֹא אֲבִרֵי אֱלָא בְּגִינְיָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּיִשְׁתַּדְּלוֹן בְּאֹרֵייתָא.**

הַפְתָּר וְהַפְּסוּד

במאמר זה יבואר שהקב"ה חפץ בבני ישראל ומתפאר בהם יותר משאר האומות, כיון שהם שורש קיום העולם על ידי דביקותם בתורה. ויבואר עוד שכל העולם הוא בציור תבנית האדם. וכל העולם נשפע מהשכינה השורה בקודש הקדשים.

ואין כוונתו בזה רק לשבח את בני ישראל, אלא **וְאֲתַפְּאֵר בְּהוּ** - ומתפאר עם בני ישראל במה שהם עמו, כמו שנאמר (ישעיה מט א) "ישראל אשר בך אתפאר", הרי שהוא מתפאר בזה שהוא אלהי ישראל. והטעם שהקדוש ברוך מתפאר בישראל להיקרא 'אלהי ישראל' הוא, **דְּהָא עַלְמָא לֹא אֲבִרֵי אֱלָא בְּגִינְיָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּיִשְׁתַּדְּלוֹן בְּאֹרֵייתָא** - שהרי העולם לא נברא אלא בשביל בני ישראל שעתידים לעסוק

כתוב (במדבר יד יז) **‘וְעַתָּה יִגְדַל נָא כַּח אֲדֹנָי’** כַּאֲשֶׁר דְּבִרְתָּ לְאִמְרֵי רַבִּי אַחָא וְרַבִּי יוֹסִי אָמְרִי - אמרו לפרש במה ביקש משה שיגדל כח ה' א. כי הנה **וְזָכְאֵי אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל מְכַל עֲמִין דְּעַלְמָא** - אשריהם בני ישראל יותר מכל עמי העולם. **דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתֵרְעֵי בְּהוּ** - שהקדוש ברוך הוא חפץ בהם יותר מכל האומות, **וְאֲתַכְנֵי בְּהוּ** - וקרא את שמו בהם כמו שנאמר (שמות ה א) 'אלהי ישראל',

מקורות וציטוטים

א. מאמרי אדמו"ר הזקן (לבעל התניא, תקס"ב ח"ב, עמ' תס), וז"ל: וביאור הדבר שמפרש על המאמר שאמר מרע"ה 'ועתה יגדל נא' כו', שלכאורה אינו מובן אך היה יכול מרע"ה להמשיך רצון שיגדל כח ה' ולסלוח על העון, מאחר ששורש הנשמות הוא מז"א דאצילות, ואין היה יכול מרע"ה להמשיך מרצון העצמי שישלח ויגדל החסד כו', ודבר זה הוא למעלה מן שרשו, וד"ל. והגר"א פירש, שהוא הקדמה למה שעתיד לפרש לחלו בענין הלב שהוא בחינת מקור הכח בעולם, ועל בחינה זו ביקש משה שיגדל כח ה', ולשם כך מקדים לפרש מעלתם של ישראל שהם בחינת לב העולם, כי על ידם מתקיים העולם.

ב. הרמ"ק. וז"ל: 'אתרעי בהו' רצה בם מכל האומות, ואתכני בהו' אלהי ישראל פרטי [כי 'ואתכני' היינו כינוי השם, והיינו קריאת שמו עליהם], ואתפאר בהו', כדכתיב 'ישראל אשר בך אתפאר', כי מה שנקרא 'אלהי' ישראל אינו לבד לשבח ישראל, אלא קודשא בריך הוא מתפאר שיהיה אלהי ישראל, כמו שהוא מתפאר שהוא אלהי המרכבות כולם, ויותר.

ובדמשק אליעזר ביאר כי 'אתכני' הוא מלשון 'קן', והיינו כי הקב"ה קבע את קן מושבו אצל בני ישראל, וז"ל: 'ואתכני בהו', עושה הקדוש ברוך הוא לו מקום בתוך [בני] ישראל, והוא על ידי השכינה הקדושה שנאמר (שמות כה ח) 'ושכנתי בתוכם'. והגר"א ביאר, כי הזוהר מפרש שיש לבני ישראל מוחין ושש קצוות ומידת מלכות, כפי שיש למעלה, ומה שאמר 'אתרעי בהו', הוא כנגד בחינת מלכות שבהם, שהיא משתוקקת וחספה בהם, כפי שמידת תפארת משתוקקת להתייחד עם מידת מלכות, כדמוכח מן הכתוב (מלכים א' ט א) 'והיו עיני ולבי שם'. ומה שאמר 'ואתכני בהו', היינו שכינה אותם בשמו שנקרא 'ישראל', כמו שנאמר (שמות ד כב) 'בני בכורי ישראל', כי ששת הקצוות שהן המידות מחסד עד יסוד שהוא בחינת קודשא בריך הוא נקרא בשם 'ישראל'. ומה שאמר 'ואתפאר בהו', הוא כנגד הדעת הכולל שלש ספירות ראשונות, כתר חכמה בינה.

ובמקדש מלך גרס 'וְאֲתַכְנֵי בְּהוּ', וביאר: 'דאיתרעי' מצד הנפש, ו'אתרבי' מצד הרוח, ו'ואיתפאר' מצד הנשמה.

בְּגִין דְּחַד בְּחַד אֶתְקַשְׁרוּ. וַיִּשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּהַאי עֲלָמָא, אֵינּוּן קִיּוּמָא דִּילֵיהּ, וְקִיּוּמָא דְכָל שְׂאָר עַמִּין. אֵימְתִי, בְּזִמְן דְּעַבְדִּי רְעוּתָא דְמֵאֲרִיהוֹן.

הַפְתָּר וְהַכְבֹּד

בחינת קודשא בריך הוא ושכינתיה. בגלל כן וַיִּשְׂרָאֵל לְתַתָּא בְּהַאי עֲלָמָא - ונשמתם של בני ישראל הנמצאים למטה בגופים בזה העולם הגשמי, אֵינּוּן קִיּוּמָא דִּילֵיהּ - הם אלו הקיום של העולם, וְקִיּוּמָא דְכָל שְׂאָר עַמִּין - והקיום של כל שאר אומות העולם, כלומר הקב"ה שתל את נשמות ישראל בעולם הזה לצורך קיום העולם, כי על ידם יומשך השפע לקיום העולם. ומפרש, אֵימְתִי מקיימים ישראל את העולם, בְּזִמְן דְּעַבְדִּי רְעוּתָא דְמֵאֲרִיהוֹן - בזמן שעושים רצונו של אדונם, אשר בזה מעוררים הם רצון למעלה להשפיע שפע לקיום העולם. וכיון שמעלתם של ישראל גדולה כל כך, על כן

בתורה^ג, וכיון שכל העולם אינו קיים אלא על ידם, נמצא שכשהוא אומר 'אלהי ישראל' הרי הוא כאומר 'אלהי העולם'^ד.

כיון שהתבאר שהקב"ה חפץ ומתפאר בישראל כיון שהעולם קיים על ידם, יבאר איך ומתי הוא מתקיים על ידם.

והטעם שקיום העולם תלוי רק בבני ישראל שעוסקים בתורה הוא, בְּגִין דְּחַד בְּחַד אֶתְקַשְׁרוּ - כיון שאחד עם אחד מתקשרים, והיינו התורה עם ישראל, והיא הסיבה שקיום העולם תלוי בהם. כי הנה, התורה שבכתב היא בחינת התפארת, ותורה שבעל פה היא כנגד המלכות, ונשמות בני ישראל נולדות מיחוד תפארת ומלכות שהוא

מקורות וציטוטים

הדרגות הכלליות של אצילות הספירות, מוחין מידות ומלכות, ועל כך מפרש זוהר כי בכלליות הם ישראל והתורה וקודשא בריך הוא. כי ישראל הם בחינת המלכות, כי כל קיום המלכות בעולם הוא רק על ידי ישראל אשר לכן נקראה 'נשמת ישראל'. התורה היא בחינת התפארת שהיא שש הקצוות. וקודשא בריך הוא שורה בבניה, והיינו כי הקב"ה ממקום מושבו בבניה מנהיג את העולם על ידי הספירות שלמטה מן הבינה שהם שבע הספירות מחסד עד מלכות. ונמצא כי קיום העולם תלוי בתורה וישראל שהם בחינת הספירות המנהיגות את העולם. ועוד כתב הגר"א לבאר, כי ענין קיום העולם על ידי התורה וישראל, הוא בכל הבחינות שיש בהם שלוש דרגות אלו. בבחינת העולמות, עולם הבריאה הוא עולם הכסא, ועל ידו מתגלה הקב"ה בעולם. עולם היצירה, הוא עולם המלאכים, שהם נוצרו מדיבורי הקב"ה שהם דברי התורה. עולם העשיה, הוא העולם הזה אשר שם שורה השכינה שהיא נכסת ישראל, וקיומו על ידי ישראל. וכן הוא בעולם שלנו, שמים אור וארץ. כי 'השמים שמים לה' (ההלים קטו טז), וקיום הארץ הוא על ידי ישראל, והאור הוא התורה, שבו נאמר (זכרים ל ט) 'כי הוא חיך', והחיים הם ברוח פיו באור. וכן הוא באדם בפרטות, בשלוש בחינות נפש רוח ונשמה. הנשמה היא בשמים, ואינו שורה באדם. נפש, יש לכל איש מישראל, כי לנפש זוכים על ידי מצוות, ואפילו ריקנים שבה מלאים מצוות תריסר. ולרוח זוכים רק על ידי התורה.

ג. ראה בגמרא (פסחים סח:) שאמרו: והאמר רבי אלעזר, אילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר (יזמיה לו טה) 'אם לא בריתי יזום ויליה חקות שמים וארץ לא שמת'.
ד. הרמ"ק.

ה. ביאר הגר"א: דכל ענפין אחיזן באילן.

ו. ראה עוד בגמרא (יבמות סג) שדרשו על הפסוק 'ונברכו בך כל משפחות האדמה' (בראשית יב א): 'כל משפחות האדמה', אפילו משפחות הדרות באדמה אין מתברכות אלא בשביל ישראל. 'כל גויי הארץ' (שם יח יח), אפילו ספינות הבאות מגליצא לאספמיו אין מתברכות אלא בשביל ישראל.

ז. הרמ"ק, וז"ל: 'בגין דחד בחד אתקשרו' ישראל עם התורה [ונכן כתב במקדש מלך]. מפני שהתורה היא מהתפארת ומלכות, תורה שבכתב [-תפארת] ותורה שבעל פה [-מלכות], ומשם ישראל מווגא דקודשא בריך הוא ושכינתיה. 'ישראל לתתא בהאי עלמא', כלומר טעם נשמתן של ישראל למטה בגשם החומרי הוא לסבת קיום העולם ושאר הנבראים כולם. 'בזמנא דעבדי', שאז הם מושכים השפע לתחתונים לזווגם, שאין הקב"ה משרה שכינתו - שהוא קיום ונשמת העולם - למטה, אלא בסבת ישראל במצוות, בסוד מיין נוקבין.

והגר"א יבאר, כי מה שאמר 'חד בחד אתקשרו' הנונה לקודשא בריך הוא ואורייתא וישראל [ונכן כתב במאמרי אדמו"ר הזקן (לבעל התניא ז"ל, תקס"ב ח"ב), ראה לשונו להלן], והוא על פי דרכו שהובא לעיל, שהזוהר פירש כי הקב"ה עוטר את ישראל בשלוש

**תָּא חֲזִי, כִּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַר נֶשׁ בְּעֵלְמָא, אֲתִקִּין לִיה
כְּגוּוּנָא עֲלָאָה, וְיִהֵב לִיה חִילִיָּה וְתוֹקְפִיָּה בְּאֲמַצְעֵיתָא דְגּוּפָא,
דְּתַמְן שְׂרָיָא לְבָא, דְּהוּא תוֹקְפָא דְכָל גּוּפָא, וּמִתְמָן אֲתִן כָּל גּוּפָא.**

חֲקֵתָר וְחֶבְבֹד

עליונה 'בצלם אלהים'^ב. וְיִהֵב לִיה חִילִיָּה
וְתוֹקְפִיָּה בְּאֲמַצְעֵיתָא דְגּוּפָא - ונתן לו
את כוחו וחוזקו באמצע הגוף, דְּתַמְן שְׂרָיָא
לְבָא, דְּהוּא תוֹקְפָא דְכָל גּוּפָא - ששם
שורה הלב שהוא החוזק של כל הגוף, וּמִתְמָן
אֲתִן כָּל גּוּפָא - ומשם ניזון כל הגוף, על
ידי הדם הנשלח מן הלב דרך העורקים לכל
האיברים^ב. ומבאר מהיכן שואב הלב את כוחו

ביקש משה כי בעבור זה יגדל כח ה'
ויסלח לעמו!

לאחר שהתבאר חביבותם של ישראל בעיני ה', יבואר איך
נתר האדם כדוגמא דלעילא.

**תָּא חֲזִי - בא ראה, כִּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בַר נֶשׁ בְּעֵלְמָא - כאשר ברא
הקדוש ברוך הוא את האדם בעולם, אֲתִקִּין
לִיה כְּגוּוּנָא עֲלָאָה - תיקן אותו כדוגמא**

מקורות וציטוטים

באתערותא דלתתא לעילא לעילא אף למעלה מן שרשם כי
נמשכו מן מחשבה קדומה כו'. 'ועלמא לא אברי אלא בגינהון'
כו', כי העולם נתהוו מבחינת חיצוניות, וישראל ואורייתא הם
הפנימיים (כמבואר במקום אחר בארוכה שתורה גם כן קדמ'ה
כו'), 'חדד בחד', ישראל ואורייתא מתקשרן בקב'ה כחדא כנ"ל,
וד"ל. לכן הם 'ישראל לתתא קיומא דיליה', כי העולם נמשך
מבחינת חיצוניות וישראל נמשכו מפנימיות, לכן הישראל הם
הקיום של העולם ויכולים להפך מדות הנהגת העולם, מאחר שהם
מפנימיות, וד"ל.

ה. בדפ"ר וברמ"ק נוסף: יְקִיָּא, ובדפ"א הוסגרה תיבה זו.

ג. כמו שנאמר (בראשית א כו), 'יִבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ
בְּצַלְם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ'.

ובמאמרי אדמו"ר הזקן (לבעל התניא ז"ל, תקס"ב ח"ב) כתב, על פי
דרכו לעיל, כי משה ביקש שיגדל כח ה' על ידי ישראל שהם
בבחינת פנימיות היכולה להפך הנהגת העולם, כי הזהיר בא לבאר
איך נעשה האדם כדוגמא דלעילא, שבוה 'יבואר כי האדם נברא
בבחינת פנימיות.

וראה להלן מה שכתבו הרמ"ק והגר"א בביאור מאמרו זה.

י. בדפ"ר וברמ"ק והגר"א נוסף: וְאִזְוֵנָא [וכן גורס גם השל"ה
(שער האותיות ל' ערך לב טוב), ובאר מים חיים (נה, יא א)], ובדפ"א
הוקפה תיבה זו.

יא. בדפ"ר וברמ"ק נוסף: וְכָל אִינוּן שְׂיִיפִי דְגּוּפָא מִתְמָן אֲתִתְּנוּ,
והוקפו בדפ"א.

והגר"א מוחק מתיבות 'ומתממן איתון כל גופא', עד 'ועבד חד גופא'.
יב. ראה במורה נבוכים (ח"א פ"ב) 'הרמב"ם, וז"ל: האבר הראש
אשר הוא הלב מתנועע תמיד, והוא התחלת כל תנועה שתמצא
בגוף, ושאר אברי הגוף תחת ידו, והוא ישלח אליהם כחות אשר
יצטרכו אליהם לפעולותיהם בתנועותיו.

וראה עוד בשו"ת חכם צבי (סימן עז), שהאריך בביאור ענין זה
שהלב הוא שורש ועיקר החיים ע"פ נגלה וע"פ סתור.

וראה עוד באור יקר (ויצא שער ו סימן י, כרך ה עמ' רו) להרמ"ק,
שכתב לבאר מאמרו זה בסגנון אחר, וז"ל: 'זכאין אינון ישראל',
כלומר אין קדושת ישראל מצד מה שנתנה להם התורה, אלא
מצד עצמם שהם מוכנים לתורה מצד קדושתן, ואף אם יצויר
שגוי בעולם כעין מלך כוזר יקיימו התורה לא מפני זה ישתוו
לישראל, מפני שישאל הם הנבראים מתחלה לתורה, ויש להם
יחס בתורה, אמנם שאר אומות תורה מקדשם, וזה שאמר 'זכאין
אינון ישראל מכל אומין' שמטבעם לקיים התורה, תדע, 'דהא לא
אתברי [עלמא] וכו', ואם היה שהתורה מקדשם, איך נברא העולם
בשבילם והם עדיין אינם בעולם, כל שכן שלא קבלו התורה,
ואדרבה נבראו ישראל בהכנה מתייחסת אליהם התורה, וזה שאמר
'בגיניהו דישאל דישתדלון [באורייתא] וכו', כלומר, שהמחשבה
היה לברוא העולם שבו ימצאו גוי קדוש יתעסקו בתורה לצורך
גבוה, ויש לישראל עם התורה קורבה ויחס, וזה שאמר 'חד בחד
אתקשר' [כלומר התורה והעולם]. ולא כן שאר אומין אף אם
יעסקו בתורה, ואם תאמר אם כן שאר אומות העולם למה, זה
אינה קושיא משום 'דישראל לתתא קיומא' וכו', מפני שהם
[אומות העולם] צורך ישראל, או ליסרם לתועלתם, או לעוורם
כמו לעתיד.

ובשעת רצון (ח"ב שמו"ד יד): ביאר: 'ועלמא לא אתברי אלא בגינהון
דישראל', פירוש, ז"א נקרא 'עולם', בסוד 'אמרתיו עולם חסד יבנה'
(תהלים פ"ט ו). וכן המלכות, נוקבא דז"א, נקרא 'עולם' בפני עצמה,
בסוד 'מן העולם ועד העולם' (שם קו מה). והעיקרא זו"ן לא יצאו
מחוסי התיקון, ז"א בעל ויק, ומלכות נקודה, 'אלא בגינהון',
שאים יזכו ע"י מעשיהם טובים ועסק התורה ומשיכו המוחין בו"ן
ויתקנו פרצופיהם ליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימים את העולם,
ולהפך ח"ו שגורמין הסתלקות המוחין.

ז. ע"פ מאמרי אדמו"ר הזקן (לבעל התניא ז"ל, תקס"ב ח"ב), וז"ל:
לכך מפרש ד'זכאין אינון ישראל דקב"ה ארתיע בהן' כו', דישאל
עלו במחשבה כו', ואף שנתשללו למטה יכולים להמשיך

וְהָא לְבָא אַחִיד וְאַתְקַף בְּאַתֵּר עֲלֵאָה דְלַעֲיָלָא, דְאֵיהּ מוּחָא דְרִישָׁא
דְשָׂאֲרֵי לַעֲיָלָא, וְדָא אַתְקַשֵׁר בְּדָא.

בְּגוּזוּנָא דָא, אַתְקִין קוּדְשָׁא בְרוּךְ הוּא עֲלֵמָא, וְעַבֵּד חַד גּוּפָא, וְאַתְקִין
שְׂיִיפֵי דְגוּפָא סַחְרִינְיָה דְלַבָּא, וְלַבָּא שְׂאֲרֵי בְּאַמְצַעֲתָא

הַפְתָּר וְהַכְבֹּד

ומבאר כי גם העולם נברא כתבנית האדם שיש בו לב
שהוא מקור החיים לכל הגוף.

בְּגוּזוּנָא דָא - באופן זה שהלב הוא מקור חיות
האדם, כך אַתְקִין קוּדְשָׁא בְרוּךְ
הוּא עֲלֵמָא - תיקן הקדוש ברוך הוא את
העולם. וְעַבֵּד חַד גּוּפָא - ועשה את העולם
כדוגמת גוף אחד, וְאַתְקִין שְׂיִיפֵי דְגוּפָא
סַחְרִינְיָה דְלַבָּא - והתקין את אברי גוף העולם
סביב לב העולם, וְלַבָּא שְׂאֲרֵי בְּאַמְצַעֲתָא

וְהָא לְבָא אַחִיד וְאַתְקַף בְּאַתֵּר עֲלֵאָה
דְלַעֲיָלָא - והרי הלב אחוז ושואב את
כוחו במקום עליון שלמעלה, דְאֵיהּ מוּחָא
דְרִישָׁא דְשָׂאֲרֵי לַעֲיָלָא^י - שהוא המוח
שבראש השורה למעלה, וְדָא אַתְקַשֵׁר
בְּדָא - וזה הלב נקשר בזה המוח,
ומשם שואב את כוחו להשפיע חיים לכל
הגוף^י.

מקורות וציטוטים

משלח הארותיה אל הכלים החיצונים ע"י וורידי הדם כנוכר. ואם כן
נמצא כי אורות הנפש יאירו בכלי החיצון. ורוח שורה בלב ובאמצעיותו
שולח פארות הארותיו אל הכלים האמצעים ע"י העורקים הדופקים
כנ"ל, והמוח שורה בו הנשמה ובאמצעיותו שולח הנשמה פארות
הארותיו אל הכלים הפנימיים ע"י הגידין כנ"ל. ואמנם נגד חיה ויחידה
אין עוד בחינת כלים דו"א כנגדו, כי אורם גדול ואין כלי טובל אורם.
ורא בספר המאמרים (לאומד"ר הרשב"י מליובאוויטש ז"ל, תרס"ג ח"א
עמוד קא), שביאר בארוכה ענין הלב והמוח, וזה תמצית לשונו:
ופרטי ענין הלב כך הוא, דבלב יש ב' חללים, בחלל הא' בו
מתקבצים כל הדמים של האברים הנשלח מן הכבד, וכאשר עולה
מובחר הדם אל הלב נהה החלל הזה נסגר ונסתם מיד, ובחלל
הב' בו חוזר ויוצא כח הדם הזה אל האברים להחיותם, והיינו
פתיחת הלב היפך הסגירה. והווי ענין 'דופק הלב' שיש ב' דפיקות,
דופק הא' הוא בחי' קימוץ הדם כשנסגר בחלל, ודפיקא הב' הוא
פתיחת הלב ולצאת בכל רגע כו'. נמצא שאופן השפעת החיות
מהלב להאברים הוא, שהלב מקבל תחילה מהאברים [הנשלח מן
הכבד] וכו', ואחר כך הלב שולח דם זה להאברים עם הרוח חיים
שבו להחיותם, ואחר כך תמיד טובב והולך הדם מהאברים אל
הלב וחוזר מן הלב להאברים וכו'. והנה פתיחת הלב נעשה על
ידי החיות שנמשך מן המוח אל הלב, דכאשר הלב נסגר אז נמשך
חיות מהמוח אל הלב, ופתיחתו שיומשך ממנו החיות אל האברים.
אמנם המשכה זו [מהמוח] אינו על ידי העלאה בתחלה [מכל
האברים], דהרי המשכת החיות מן המוח אינו בדרך הילוך וסיבוב
כמו הלב, שהדם מכל האברים נכנסים תחילה ללב, ואחר כך
נמשכים מאתו, שהוא מקבל מהאברים, ואחר כך מושפעים להם,
אבל כמוח אינו בדרך הילוך וסיבוב, שאינו מקבל מהאברים כי
אם משפיע להם, והיינו שהוא בבחינת המשכה והשפעה לבד.

טו. בדפ"ר וברמ"ק נוסף: ליה, והוקפה בדפ"א.

יג. בדפ"ר וברמ"ק נוסף: וְאֶחָיד בְּיָהּ, והוקפו בדפ"א.

יד. הרמ"ק, וז"ל: 'מוזנא דגופא', החיות המעמיד הגוף, כי העורקים
הדופקים המתפשטים בכל האברים הם מהלב ודאי. 'כל גופא',
הוא תחית הגוף. 'ושאר שייפי גופא', הם הורועות והשוקיים
והראש. וכשהאדם פושט ידיו ורגליו בכל כחו, נמצא הלב אמצע
הגוף, והגוף אמצע שאר האברים, והידיים והרגלים הקצוות
הרחוקים יותר. וכשיגיבה ראשו מעט ימצא גבוה מהלב, דהיינו
'מוחא על לבא', וגם אם מעומד יפשיט ידיו ורגליו יהיה בענין זה.
וראה להלן דעת הגר"א בביאור המאמר.

ובדמשק אליעזר ביאר בדרך אחרת, כי כאן מבואר שלוש בחינות
נפש רוח נשמה, וכמבואר בעין חיים (י"ב פ"ה), וז"ל: הנה ג' כלים יש
בויער אנפין, חיצון ואמצעי ופנימי, ואין אבר ואבר שאין בו ג'
בחינת אלו, עובי החיצון מצד אחר, ועובי הפנימי מצד הפנים, ומה
שביניהן סודו אמצעי. אכן ג' שרשי כלים אלו החיצון שבכולם נמשך
חיותו מן הכבד, על ידי וורידים הכבד שבהם שולח המזון שהוא הדם
אל אותו [כל] החיצון, והכלי אמצעי נמשך חיותו מן הלב, על ידי
עורקים הדופקים הנמשכים מן הלב שבהם שולח המזון החיות הרוחני
בעין רוח דק וזך, והוא בחינת דם חומרי גם כן אלא שחוזר ונודך בלב,
כנועד כי הכבד שולח דם הממשי אל כל אבר ואבר, והיתר מובחר
שולח אל הלב, ואז הלב חוזר ומזככו פעם ב' נעשה בו בחינת דם
רוחנית זך, ומשלחו אל כלי האמצעי אשר בכל אבר ואבר. ואחר כך
הלב שולח דם רוחנית היתר זך אל המוח, ושם חוזר ומזדכך פעם
ג', ואז שולחו המוח אל הכלי הפנימי של האבר דרך גידין הנמשכים
מן המוח כנועד, ואותו הרוחנית הזך נקרא 'כח ההרגשה', אמנם הצד
השונה בשבשלתו ככולם הם מיני דם, אלא שזה מוזכר מזה וזה
מזוכר מזה. והנה בתוך ג' שרשים אלו שהם מוח לב כבד, אשר הם
ג' שרשים שג' בחי' הכלים של כל אבר ואבר כנ"ל, הנה בתוכם הוא
נפש רוח נשמה, ואם כן נמצא כי הנפש שורה בכבד, ובאמצעיותו

דָּכַל גּוֹפָא. וְכָל אֵינּוֹן שׁוּיִפִּין אֲתָזְנוּ מִתְּהוּא לְבָא דְהוּא תּוֹקְפָא דְכְּלָא, וְכָלָא בֵּיה תְּלִיין. וְתְּהוּא לְבָא אֲתַקְשֵׁר וְאֲתַאֲחַד בְּמוֹחָא עֲלָאָה דְשִׂרְיָא לְעִילָא.

תָּא תְּזוּ, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא עֲלֵמָא, אֲסִדֵּר לִימָא דְאֻקְנִינּוּם דְאַסְחָר כָּל יְשׁוּבָא דְעֲלֵמָא. וְיִשׁוּבָא דְכָל שְׁבַעִין אוֹמִין בְּלָא אֲסִחָר לִירוּשָׁלַם, וִירוּשָׁלַם בְּאֲמַצְעִיתָא דְכָל יְשׁוּבָא שִׂרְיָא.

וְהוּא אֲסִחָר לְהַר הַבֵּית. וְהַר הַבֵּית אֲסִחָר לְעִזְרוֹת דְיִשְׂרָאֵל. וְאֵינּוֹן עִזְרוֹת סַחְרִין לְלִשְׁבַת הַגְּזִית, דְתַמָּן סְנַהֲדְרֵי גְדוּלָה יִתְבִּין.

חֲפָתָר וְחֲכָבוֹד

הוא את העולם, אֲסִדֵּר לִימָא דְאֻקְנִינּוּם דְאַסְחָר כָּל יְשׁוּבָא דְעֲלֵמָא - סִידֵּר אֵת יַם הָאוּקְיִינוּס שִׁיקִיף אֵת כָּל יִשׁוּב הָעוֹלָם.¹⁰ וְיִשׁוּבָא דְכָל שְׁבַעִין אוֹמִין כְּלָא אֲסִחָר - והישוב של כל שבעים האומות, דהיינו יישוב העולם, הִכָּל מְקִיף סְבִיב לִירוּשָׁלַם. וִירוּשָׁלַם בְּאֲמַצְעִיתָא דְכָל יְשׁוּבָא שִׂרְיָא - והעיר ירושלים באמצעותו של כל הישוב שורה.¹¹

דְּכָל גּוֹפָא - ולב העולם שורה באמצעו של כל גוף העולם. וְכָל אֵינּוֹן שׁוּיִפִּין אֲתָזְנוּ מִתְּהוּא לְבָא דְהוּא תּוֹקְפָא דְכְּלָא - וכל אותם אברי גוף העולם ניזונים מאותו לב העולם שהוא מקור הכח של כל אברי העולם, וְכָלָא בֵּיה תְּלִיין - וחיות הכל תלויה בו. וְהוּא לְבָא אֲתַקְשֵׁר וְאֲתַאֲחַד בְּמוֹחָא עֲלָאָה דְשִׂרְיָא לְעִילָא - ואותו לב העולם מתקשר ומתאחד במוח העליון השורה למעלה, אשר ממוח זה נמשכת החיות ללב העולם להשפיע לכל העולם.¹²

ועתה מפרט הבחינות שיש בירושלים עצמה.

וְהוּא - ירושלים אֲסִחָר - מקיפה לְהַר הַבֵּית. וְהַר הַבֵּית אֲסִחָר - מקיף לְעִזְרוֹת דְיִשְׂרָאֵל שבבית המקדש. וְאֵינּוֹן - ואותם עִזְרוֹת סַחְרִין - מקיפות לְלִשְׁבַת הַגְּזִית, דְתַמָּן - ששם סְנַהֲדְרֵי גְדוּלָה יִתְבִּין - יושבים. ואם תאמר, והלא לשכת הגזית היתה

ומתחיל לבאר בפרטות חלקי העולם מן החיצוניים לפנימיים עד שיגיע ללב העולם.

תָּא תְּזוּ" - בא ראה, כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא עֲלֵמָא - כאשר ברא הקדוש ברוך

מקורות וציטוטים

10. כתב הרמ"ק: כל אומרו 'סחרן' הכא, לא יחוייב שיהיה ממש סובב, אלא הכוונה שהוא קדושה פנימה מקדושה, בענין שיהיה דא מוחא לדא, ודא קליפה לדא.
11. ראה מה שכתב אבן עזרא על הפסוק 'כי אני ה' בקרב הארץ' (שמות ה יח), וז"ל: דרך משל כמנהג המלכים לעמוד באמצע מלכותם, להיות קרוב אל הקצוות, כאשר ברא ה' לב האדם, שהוא מלך על כל הגוף באמצע, ורוח האדם באמצע הגוף, ככתוב (זכריה יב א) 'ויצר רוח אדם בקרבו', ועל זה ראיות ברורות מן התולדות, על כן כתוב (תהלים נ ג) 'מציון מכלל יופי אלהים הופיע', כי הוא באמצע היישוב, ומלכות ה' תראה ביישוב.

12. הסולם. והרמ"ק ביאר, שהוא בא לבאר כי הן האדם והן העולם מורכבים משתי בחינות, בחינת גוף, ובחינת רוחניות השופעת עליו ומשפיעה לו חיות, וכאן ביאר הוזהר ענין הרוחניות שיש הן לגוף האדם והן לגוף העולם. ועל זה אמר שהאדם נברא 'כגוונא דלעילא' בצלם אלהים, כי גם העולמות למעלה באים הם באופן זה.
13. הגר"א גורס: 'בְּגוֹנָא דְא'. [ראה גירסתו לעיל, שהוא לא גרס מה דאיתא לפנינו לעיל 'בְּגוֹנָא דְא אֲתַקְוִן קוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא עֲלֵמָא'.
14. כ"ה גירסת הרמ"ק והגר"א, וכן הגיה בעטרת צבי. ובדפו"ר: אֲסִרָא לִימָא דְאֻקְנִינּוּס.

וּתְנִינָן (יומא כה.), לִיִּית יְשִׁיבָה בַּעֲזָרָה, אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד בְּלַחֲזוֹרְיֵיהוּ.
וְלִשְׁפַת הַגְּזִית אֶסְחָר לְמוֹצָח. וְהַמוֹצָח אֶסְחָר לְבֵית הָאוֹלָם.
וְהָאוֹלָם לְחֵיבָר. וְהַיְבָר לְבֵית קֹדֶשׁ תְּקַדְּשִׁים, דְּתַמְנָן שְׂכִינָה
שְׂרָיָא, וְכַפֶּרֶת וְכְרוּבִים וְאָרוֹן. וְהֵכָא הוּא לְבָא דְבָר אַרְעָא וְעֶלְמָא.
וְמַהְכָּא אֲתַזְנוּ כֹּל אֵינּוֹן אֲתָרֵי דִישׁוּבָא, דְּאֵינּוֹן שְׂיִיפֵי דְגּוֹפָא.

הַפֶּתַר וְהַפְּבוֹד

הָאוֹלָם. וְהָאוֹלָם מקיף להיכלל. **וְהֵיכָל**
מקיף ל**בֵּית קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים**, **דְּתַמְנָן**
שְׂכִינָה שְׂרָיָא - ששם השכינה שורה, ו**כַּפֶּרֶת**
וְכְרוּבִים וְאָרוֹן הנמצאים שם הם כנגד
ארבעת היכלות השכינה. **וְהֵכָא** - וכאן
בקודש הקדשים **הוּא לְבָא דְכָל אַרְעָא**
וְעֶלְמָא - הוא הלב של כל הארץ והעולם.
כי הוא המקום שממנו הושתת העולם. **וְמַהְכָּא**
אֲתַזְנוּ כֹּל אֵינּוֹן אֲתָרֵי דִישׁוּבָא - ומכאן
ניזונים כל אותם מקומות הישוב, **דְּאֵינּוֹן**
שְׂיִיפֵי דְגּוֹפָא - שהם אברי גוף העולם.

מחוץ לעזרה, ואיך יתכן שקדושתו גבוהה
מקדושת העזרה. ומתוך, **וּתְנִינָן** - והרי למדנו
(יומא כה.), כי **לִיִּית** - אין **יְשִׁיבָה בַּעֲזָרָה, אֶלָּא**
לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד בְּלַחֲזוֹרְיֵיהוּ - לבדם, לכן
כדי שיוכלו הסנהדרין לישב, היתה לשכת הגזית
בנויה בהר הבית, אבל באמת קדושתה היא
פנימית מקדושת העזרה.

וממשיך לפרט מעלות הקדושה שבמקדש עד קודש
הקדשים שהוא לב העולם.

וְלִשְׁפַת הַגְּזִית אֶסְחָר - מקיפה ל**מוֹצָח**.
וְהַמוֹצָח אֶסְחָר - מקיף ל**בֵּית**

מְקוֹרוֹת וְצִיּוּנִים

למזבח, קשה, אם מזבח זה הוא מזבח החיצון, מאי קאמר
'הואולם למזבח' והרי מזבח חיצון רחוק מהאולם כדנתן (מידות
פ"ג מ"א) כ"ב אמה בין מזבח לאולם, ואם נאמר הוא מזבח
פנימי, מאי קאמר 'המזבח אסחר להיכל', הרי המזבח בתוך
ההיכל הוא, וצ"ע. [וציין עליו בנצוצי אורות, שלפי הגירסא
שלפנינו אין כאן קושי, משום שהכוונה למזבח החיצון הסובבת
את האולם].

כד. כתב הרמ"ק: ולשכת הגזית אסחר, כלומר אינה קדושה
פנימית כאלו, ועם היות שבגשמי אי אפשר להיות כך, ברוחני
מוש אסחר, וע"ד זה 'אולם להיכל לבית קודש הקדשים'.
כה. הגר"א, וז"ל: ואמר 'שכינה וכפרת' כו', דשם ד' היכלות ד'
רגלין כו'.

כו. גירסת הגר"א: 'וְהֵכָא הוּא לְבָא דְכָל עֶלְמָא'.

כו. הגר"א, וז"ל: ואמר 'והכא הוא לבא' כו', דמכאן הושתת

העולם, 'ובלבא שורה' רוח החיים, והוא השכינה.
והרמ"ק כתב: 'והכא הוא ליבא דכל עלמא'. שבנקודה זו עיקר

ההשגחה וכלי לשפע ומשם מתפשט לכל העולם.

וכתב עוד הגר"א, כי בסדרי המדרגות שיש בעולם עד
קודש הקדשים, יש גם בגוף האדם. כי עור האדם
הוא כנגד האוקיינוס, האיברים החיצונים הם כנגד שבעים
העממים, וירושלים היא האיברים הפנימיים. יעוין שם שהאריך
בזה.

כא. גירסת הגר"א: 'וְהָרַת הַפִּיִּית אֶסְחָר לְעֶזְרוֹת, וְתַנִּינָן לִיִּית יְשִׁיבָה
בַּעֲזָרָה, אֶלָּא לְמַלְכֵי בֵּית דָּוִד בְּלַחֲזוֹרְיֵיהוּ, וְאֵינּוֹן עֶזְרוֹת סְתָרָן
לְלִשְׁפַת הַגְּזִית'.

כב. ע"פ הרמ"ק, וז"ל: 'עזרות סחרן' וכו', לאו דוקא, שהרי לשכת
הגזית היתה בנויה בהר הבית, אלא מפני שהיתה ראויה להיות כולה
מן העזרה ולכן היה לה פתח בעזרה, אלא מפני שאין ישיבה בעזרה
אלא למלכי בית דוד בלבד, לכן היתה חול כדי שיוכלו הסנהדרין
לישב, אמנם היתה פנימה [בקדושתה] לעזרה נידונה, שהנשיא
במקום המלך, ובית דין הוא בית דינו של מלך, והוא רמו למקום
גבוה פנימי לעזרה.

ובאור יקר (שם) ביאר בסגנון אחר, וז"ל: 'ותנינן לית ישיבה',
כלומר, תדע שלשכת הגזית אינו מכלל העזרה כשאר לשכות,
אלא נקודה בפני עצמה, שהרי 'תמן סנהדרי גדולה יתבי' ואם
היה מכלל העזרה אי אפשר 'ותנינן לית ישיבה' וכו'.

וראה עוד בסולם שכתב, כי עד הנה מנה שבע מעלות זו למעלה
מזו, א' אוקיינוס, ב' ישוב העולם, ג' ירושלים, ד' הר הבית, ה'
עזרת דירשאל, ו' לשכת הגזית, ז' סנהדרי גדולה. והם כנגד שבע
הספירות ממלכות עד חסד מלמטה למעלה.

כג. הרמ"ק גרס: וְלִשְׁפַת הַגְּזִית לְבֵית הָאוֹלָם וְהַמוֹצָח, וְבֵית הָאוֹלָם
וְהַמוֹצָח לְחֵיבָר. וגירסת הגר"א: 'וְלִשְׁפַת הַגְּזִית אֶסְחָר לְאוֹלָם'.

ובדמו"ר: וְלִשְׁפַת הַגְּזִית אֶסְחָר לְבֵית הָאוֹלָם, וְהָאוֹלָם לְמוֹצָח. וה"ג
באספקלריא המאירה. ובמקדש מלך התקשה בזה, וז"ל: 'הואולם

וְלֶבָא דָא, אַתְּנִין מְמוּחָא דְרִישָא, וְאַתְאַחִיד דָא בְּדָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שמות טו יז) 'מְכוּן לְשִׁבְתְּךָ פְּעֻלַת יְהו"ה'.

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

של מטה עם ירושלים של מעלה כ"י. הָדָא הוּא דְכְּתִיב - זהו מה שכתוב (שמות טו יז) 'מְכוּן לְשִׁבְתְּךָ פְּעֻלַת יְהו"ה', שמשמעו, כי 'מְכוּן לְשִׁבְתְּךָ' שהוא בית המקדש של מטה, 'נפעל' על ידי 'הו"ה' שהוא רומז לבית המקדש של מעלה כ"י.

ומבאר שכשם שבאדם מקור חיות הלב הוא במוח, כן יש בחינה זו בקודש הקדשים שהוא לב העולם. וְלֶבָא דָא, אַתְּנִין מְמוּחָא דְרִישָא - והלב הזה שהוא קודש הקדשים, ניוון מהמח של הראשו, שהוא ירושלים של מעלה, וְאַתְאַחִיד דָא בְּדָא - ומתייחדים בית המקדש

מקורות וציטוטים

וזה בהקדמה ובתיקון י"א). וכן [בעולמות], בריאה יצירה עשיה. וכן השם [הו"ה], כי י"ק דלא מתפרשין. וכן [בנפש האדם], נפש רוח ונשמה. [וכן בעולם הזה], שמים וארץ ואויר. וכן [גוף] האדם, ראש בטן גויה. וכן במשכן, קודש הקדשים והיכל ופתח אהל מועד, וכל אחד בג' ג'. וכן בדירת האדם, וכבר כתבתי במ"א בארוכה (ראה בציון לעיל) [ראה עוד שם מה שהאריך בזה בענין שם אדני", ועוד].

כח. הגהות מהר"ו. כ"י. הגרי"א מבאר על פי דרכו לעיל שהוזהר בא לפרש כי כלליות כל ענין מורכב משלוש בחינות, מוחין מידות ומלכות, וז"ל: והנה עיקר חילוקם היא בשלשה, כי הכל מתחלק בג' ג', שהו סוד בריאת העולם ב' א'. והנה כל האצילות בג' שמחן [אה"ה הו"ה אדני"י (עי' בפירושו לספר יצירה פ"א מ"א, לספרא דצניעותא פ"א, ולתיקוני

נפשי צמאה לדעת

כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

גדולי הצדיקים שליט"א מעידים: ביאור נפלא כזה טרם בא לעולם